

Eerste Paasdag 5 april 2015

Jesaja 25.6-9, Psalm 118.14-24, Johannes 20.1-18

Laatst zag ik de film “Philadelphia”, die bekende film uit de jaren '80 waarin Tom Hanks de aidspatiënt Andrew Beckett speelt. Zijn belangrijkste tegenspeler is zijn advocaat Joe Miller, gespeeld door Denzel Washington. Deze “volksadvocaat” heeft een zinnetje dat hij steeds herhaalt: “Explain it to me like I’m a fouryearold”: probeer het mij eens uit te leggen alsof ik een kind van vier jaar oud ben. Wij zouden dan misschien zeggen: “zeg het eens in Jip-en-Janneketaal.”

Het verhaal van Pasen uitleggen in Jip-en-Janneketaal is moeilijk. Zelfs ervaren godsdienstleerkrachten zoals mijn collega's op de cursus die ik aan het volgen ben, schrikken er voor terug. Als ik godsdienstles geef op de Zuiderschool (of op andere scholen) probeer ik het uit te leggen aan de hand van de symbolen die wij met Pasen van stal plegen te halen. Het paasei bijvoorbeeld: het lijkt een dood ding, maar er kan ook begin van nieuw leven in zitten: een kuiken kan eruit geboren worden. Ook de graankorrel is een goed voorbeeld. Jezus gaf dat voorbeeld ook zelf: (Joh 12:24) “Waarachtig, ik verzeker u: als een graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft het één graankorrel, maar wanneer hij sterft draagt hij veel vrucht.” Zo geef ik aan het begin van de paasperiode, aan de leerlingen een bruine boon mee naar huis. Ik leer ze dan hoe ze die in een jampotje met watten moeten doen, aan de zijkant, zodat de boon te zien is door het glas. Als ze hem dan water geven zien ze dat de boon eerst begint te rimpelen, dan komt er een kiem uit, die later een wortel wordt. Deze wortel duwt de boon dan als het waren omhoog uit de aarde, zodat de boon “opstaat”. De boon splitst zich dan in twee helften, en laat zijn bruine jasje als een lijkwade achter in de grond. De twee helften van de boon worden dan de eerste blaadjes, maar zijn ook gelijk de eerste voedselvoorraad waarmee de plant kan groeien. Zo heb ik aan de leerlingen in Jip-en-Janneketaal de opstanding uitgelegd. We zien het in de natuur overal

om ons heen. We zouden nu als het ware zelfs wél kunnen “bidd’n veur bruune boon’n”.¹

Maar dan blijven we nog met het probleem, dat een ei, de graankorrel en de bruine boon dood *lijken*, maar het niet echt *zijn*. En dat terwijl de evangelisten met het verhaal van Goede Vrijdag lijken te benadrukken dat Jezus écht dood en begraven was, vóórdat de vrouwen de weggerolde steen en het lege graf aantreffen. En dat later bleek dat Jezus was opgestaan.

We vluchten dan graag in de uitleg dat het niet letterlijk genomen moet worden. En meestal ben ik het daar mee eens. Misschien zijn we er geestelijk nog niet toe in staat om in een letterlijke opstanding te geloven, en zijn we ook tevreden met een figuurlijke uitleg. Wordt met de opstanding van de Mensenzoon bijvoorbeeld de opstanding van een nieuw menselijk bewustzijn bedoeld. En ook zo een geloof brengt een hoop goeds teweeg. Zo gelovend kunnen we opstanding ook nu nog overal om ons heen zien: in de natuur, maar ook in de mensheid. Telkens als er een mens opstaat die tegen de stroom inroeit, en de smalle weg bewandelt, omdat hij of zij ergens in gelooft. En daar kracht uit put om in opstand te komen tegen ongerechtigheid. Zo zouden we ook allemaal naar de film Selma moeten gaan, om geïnspireerd te worden door de figuur van Martin Luther King en zijn beweging tegen onderdrukking van de zwarte Amerikanen. Een strijd die trouwens tot op de dag van vandaag nog niet gestreden is. Steeds weer duiken er in het nieuws voorbeelden op van bijvoorbeeld de politie in de Zuidelijke staten van de VS, die duidelijk discriminerend bezig zijn en zo bewust en systematisch de arme zwarten dieper de ellende in drukken. Of neem bijvoorbeeld de in het begin genoemde film Philadelphia (ook een film genoemd naar een plaatsnaam, net als Selma) die gaat over de discriminatie van homo’s en aidspatiënten. Het meest aangrijpend daarvan vind ik het sociale isolement waar deze mensen in terecht komen. Hun ‘sociale dood’ die voorafgaat aan hun fysieke dood. Ook tot op de dag van vandaag ken ik voorbeelden van mensen die in zo’n situatie leven, ook hier in Nederland.

---

¹ Anne de Vries, Bartje Bartels: *"Ik bid nie veur bruune boon'n"*

Kortom, het is dus goed om de opstanding van Jezus te zien als een opstand tegen slavernij. Deze uitleg heeft wat dat betreft ook goede, Bijbelse papieren. Maar toch, toch blijft er iets knagen. De apostolische geloofsbelijdenis uit de vierde eeuw, die ooit alle christelijke stromingen met elkaar deelden, spreekt van een opstanding des vlezes, een lichamelijke opstanding. En ook wij voegen ons naar die traditie. De eerste doopsgezinden namen deze leer ook letterlijk. Het geloof in de opstanding betekende een geloof in de mogelijkheid van een *werkelijke* vernieuwing van de mens. De doop was het symbool van die overgang. De vraag naar de werkelijkheid van de opstanding is voor ons dus op de keper beschouwd: geloven wij in een nieuwe mensheid of niet?

Alle tekenen wijzen de verkeerde kant op. Iedere persoon die in de schijnwerpers treedt, valt vroeg of laat door de mand. Ik zou de politici of bankiers van staatsbanken die ontmaskerd worden omdat zij aan zelfverrijking doen, of vriendjespolitiek, die zwijgen als ze moeten spreken, of die spreken als ze moeten zwijgen, die iets kwijt zijn als ze het zouden moeten hebben, of die iets hebben dat ze niet zouden mogen hebben, niet de kost willen geven. En dan hebben we het alleen nog maar over politieke figuren, mensen met een publieke functie of Bekende Nederlanders. We hebben het nog niet eens over mensen zoals u en ik! Wie zonder zonden is werpe de eerste steen. Maar toch, ondanks dat de nieuwe mens nergens te vinden leek te zijn, hielden de oude dopers vast aan het geloof, dat Jezus is opgestaan en zo een nieuwe mensheid, een nieuwe schepping in de wereld heeft gebracht. Een nieuwe Adam, “een nieuwe creatuur.”

Waarom is dat belangrijk? Omdat, als je gelooft dat de mogelijkheid van een nieuwe, goede, mens, die goed is in Gods ogen, mogelijk is, je ook gelooft, dat je jezelf kunt vernieuwen. Dat je gelooft, dat je de oude mens uit kunt trekken als een versleten jas, hem als een lijkwade achter kunt laten in het graf-van-voorbij, en je de nieuwe mens aan kunt doen. Ik weet nog steeds niet of ik de geestelijke vermogens heb om in de lijfelijke opstanding van Jezus te geloven. Maar dat ik geloof in de mogelijkheid van een nieuwe mens, die een nieuw begin kan maken en die helemaal goed kan zijn, daar geloof ik in met alle kracht die in mij is. Als ik daar niet meer in kan geloven, dan is dit hier

allemaal niets meer waard voor mij. Ik ben hier, ik geloof in Pasen en in de opstanding, omdat ik geloof – in weerwil van alle menselijke ervaringen tot nu toe – in de mogelijkheid van een nieuwe mensheid. En die is er al. Jezus heeft het mogelijk gemaakt. Jezus heeft ons daartoe de ogen geopend.

Jazeker, dat is ook weer een geestelijke uitleg. Maar anders dan een uitleg vanuit de natuur. Want in de natuur zien we de opstanding overal om ons heen: de zon komt op na de nacht. De dagen worden langer, de bloembollen komen op, de vogel zingt. Straks gaat het gras groeien en staat de eerste oogst rijp op het veld. Een kip legt een ei en krijgt een kuiken, de graankorrel ontkiemt, en zelfs de bruine boon richt zich op uit de aarde en schudt zijn bruine jasje af. De gemeente zingt van luid van de opstanding van Jezus. Maar steeds moeten we weer het nodige werk verzetten om voor de geest halen wat dit voor ons betekent, en waarin we door Pasen te vieren, eigenlijk in geloven. Ik hoop dat u met mij in een nieuwe mens wilt geloven. De Heer is opgestaan. Halleluja!

Amen